

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1705/2025
17.04.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ђорђе Шекуларац адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство одбране Београд, коју заступа Војно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4126/24 од 24.10.2024. године, у седници већа одржаној дана 17.04.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4126/24 од 24.10.2024. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П1 7943/21 од 20.05.2024. године и одбија захтев тужиоца да се тужена обавезе да му накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 27.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 7943/21 од 20.05.2024. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности Првог основног суда у Београду. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име неисплаћеног прековременог рада за период од септембра 2018. године до октобра 2020. године исплати појединачно наведене месечне новчане износе са законском затезном каматом од доспелости сваког месечног износа до исплате (све ближе означено и опредељено у овом ставу изреке). Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка од 9.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4126/24 од 24.10.2024. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, тако што је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да му исплати на име неисплаћеног прековременог рада за период од септембра 2018. године до октобра 2020. године укупан износ од 61.715,70 динара у појединачно наведеним месечним

износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате (све ближе означено и опредељено у овом ставу изреке). Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 9.000,00 динара. Ставовима трећим и четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова првостепеног поступка исплати 204.412,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате и на име накнаде трошкове другостепеног поступка износ од 31.462,00 динара.

Против правноснажне пресуде тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију тужене.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408, у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23), Врховни суд је утврдио да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код тужене од 1998. године на пословима професионалног војног лица у чину десетара у ваздухопловној бригади у У утуженом периоду, према извештају командира ВП ..., тужилац је остварио сате прековременог рада за које му тужена није исплатила увећану зараду, нити му је омогућила да те сате искористи користећи слободне дане. Тужилац се није обраћао туженој за исплату плате на име прековременог рада. Оценом налаза и мишљења вештака финансијске струке је утврђена вредност неисплаћеног прековременог рада у утуженом периоду од септембра 2018. године до октобра 2020. године у утврђеним месечним износима.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чланова 83. став 1. и 98. став 1. Закона о Војсци Србије и Правилника о платама и другим новчаним примањима професионалних војника Војске Србије, оценио да тужилац неосновано потражује исплату увећане плате за рад дужи од пуног радног времена, с обзиром на то да тужилац није предузео све потребне радње ради остваривања права на накнаду у смислу члана 141 Закона о Војсци Србије, односно није поднео захтев за признавање тог права надлежној војној јединици, чији је старешина дужан да поводом поднетог захтева донесе решење у управном поступку, што обезбеђује и судску заштиту у управном спору, због чега је одбијен тужбени захтев.

Другостепени суд није прихватио правно становиште првостепеног суда, већ је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев и обавезао тужену на исплату утврђених новчаних износа на име увећане зараде за прековремени рад у спорном периоду, налазећи да је тужилац остварио сате прековременог рада који му нису исплаћени, да је вредност одређена налазом и мишљењем судског вештака, те да се ради о праву тужиоца које ужива непосредну правну заштиту у судском поступку које је зајемчено у смислу члана 60. став 4. Устава Републике Србије.

По оцени Врховног суда основано се ревизијом тужене указује да је становиште другостепеног суда у побијаној одлуци засновано на погрешној примени материјалног права.

Рад дужи од пуног радног времена предвиђен је чланом 83. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник Републике Србије“, број 116/07 ... 94/19), као елеменат посебних услова под којима професионално војно лице (официр, подофицир и професионални војник) врши службу у Војсци Србије, због којих се утврђује коефицијент за обрачун плате који је за 20% до 50% већи од коефицијента утврђеног на основу положаја и чина, а у оквиру средстава за плате обезбеђених у буџету Републике Србије намењеним за финансирање одбране. Према ставу 2. тог члана, под радом дужим од пуног радног времена из става 1. истог члана сматра се рад у случају предузимања мера приправности, узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби, борбе против елементарних непогода, дежурства или сличних дужности у команди, јединици или установи Војске Србије, као и у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице за оперативну способност команде, јединице односно установе, или би била нанета материјална штета, или угрожени животи и здравље војних лица и других грађана. Професионалном војном лицу, уз сагласност Владе, под условима из става 1. овог члана може се утврдити коефицијент већи од 50% од коефицијента који се утврђује на основу положаја и чина (став 3.). На права и обавезе професионалних војних лица проистекле из посебних услова службе у Војсци Србије не примењују се одредбе општих радно-правних прописа о увећаној заради (став 4.).

Према одредби члана 98. Закона о Војсци Србије, професионално војно лице дужно је да ради дуже од пуног радног времена кад потребе службе то захтевају, уз писмени налог надлежног старешине (став 1), с тим што такав прековремени рад не може да траје дуже од осам сати недељно нити дуже од четири сата дневно (став 2), изузев у случајевима предвиђеним у трећем ставу тог члана. Према члану 85. став 1. наведеног закона, професионалном војном лицу увећава се плата за часове ноћног рада, рада у дане празника који су законом одређени као нерадни дани и рада дужег од пуног радног времена, осим рада дужег од пуног радног времена из члана 83. тог закона.

Одредбом члана 35. Правилника о платама и другим новчаним примањима професионалних припадника Војске Србије („Службени гласник Републике Србије“, број 116/07 ... 94/19), поред осталог, прописано је: да професионалном припаднику Војске Србије за сваки сат који, по писаном налогу надлежног старешине, ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) припада сат и по слободно (став 1); да се прековремени рад тромесечно прерачунава у слободне сате које професионални припадник Војске Србије мора да искористи најкасније у року од шест месеци од протекла тромесечја у којем их је остварио (став 2); да се изузетно, професионалном припаднику Војске Србије који не може да искористи слободне сате због тога што природа послова радног места захтева тако обиман прековремени рад, може исплатити додатак за сваки сат прековременог рада који износи 26% вредности радног сата плате, уз претходно прибављену сагласност министра одбране (став 3); да професионалном припаднику Војске Србије који прековремено ради у случајевима прописаним чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије не припада увећање из члана 32. и 33.

Правилника (ноћни рад и рад на дане празника који није радни дан) и из става 1. и 3. овог члана (став 4).

Дакле, за рад дужи од пуног радног времена (прековремени рад) из члана 98. став 1. наведеног закона, тужилац по правилу има право на слободне сате (сат и по за сваки сат прековременог рада) а само изузетно, под условима из члана 35. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, може се исплатити зарада увећана за 26% вредности радног сата.

Према одредбама чланова 141. и 142. Закон о Војсци Србије, о правима и обавезама професионалних припадника Војске Србије одлучује се у управном поступку. У првом степену, о праву тог лица одлучује старешина команде јединице или војне установе, а о жалби на решење донето у првом степену одлучује старешина војне јединице или установе који је непосредно претпостављени старешини који је донео ожалбено решење. Против одлуке у другом степену или у случају „ћутања администрације“, странка може да покрене управни спор.

Одредбом члана 52. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије прописано је да надлежни старешина решењем утврђује и додатке на плату (изузев додатка за ноћни рад и рад у дане празника који нису радни дани, а који се остварује на основу радне листе), накнаду плате (изузев накнаде плате за време одсуства са рада на дан празника који је нерадни дан, а која се остварује на основу радне листе), отпремнини, јубиларној награди.

Из свега изложеног, по становишту Врховног суда произлази да је за остварење права по основу прековременог рада тужиоца било неопходно обраћање старешини војне јединице ради признавања и конкретизовања тог права - утврђивања права на слободне сате као правила или права на исплату увећане плате, што је изузетак за који је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова - немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојање сагласности министра одбране за исплату прековременог рада. Све то утврђује надлежни старешина својим решењем донетим по правилима управног поступка, кроз први и други степен одлучивања, а судска контрола таквих одлука је прописана кроз управни спор.

Стога, у ситуацији када тужилац није подносио захтев надлежном старешини за признавање слободних сати на име прековременог рада или утврђење права на исплату увећане плате, нема основа за њихово потраживање, које би му било могуће досудити само по правилима о накнади штете, у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, због незаконитог или неправилног рада државног органа који им није омогућио коришћење слободних сати признатих правноснажним решењем надлежног старешине, односно није извршио исплату новчаног износа утврђеног таквим решењем.

Како је поводом ревизије тужене преиначена побијана другостепена пресуда и обијена жалба тужиоца, то је другостепена пресуда преиначена и у погледу одлуке о трошковима.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају одређени трошкови ревизијског поступка. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав ревизије у износу од 27.000,00 динара, према члану 162. ЗПП и Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката која је важила у време предузимања ове парничне радње.

На основу изнетог, Врховни суд је применом члана 165. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**